

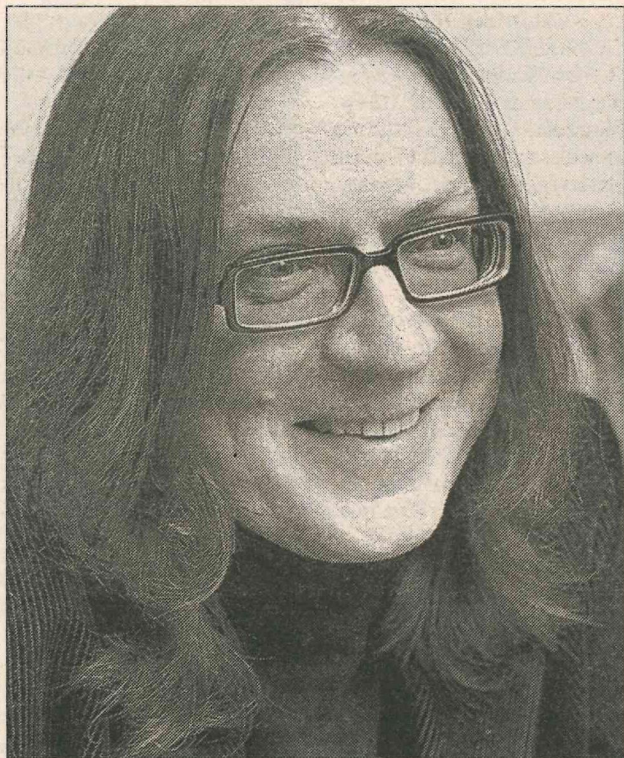
Tērmanis uzrunā Kulakovu

IEVIŅA LIEPIŅA

Pirmdien, 13. jūnija vakarā Kongresu namā, godinot 14. jūnija deportācijās cietušos, dramatisko kantāti "Sarkanais vilciens" diriģentes Airas Birziņas vadībā dziedās Rīgas Doma kora skolas meiteņu koris, Ieva Akuratere, Ivars Cinkuss, spēlēs kameransamblis "Siedes un spraišļi", kā arī grupa "Pērkons".

Bet sākums visam bija tāds: Pēteris Tērmanis piedāvāja Jurim Kulakovam rakstīt mūziku viņa tēva Pētera Aigara poēmai "Sarkanais vilciens".

Poēmas "Sarkanais vilciens" iedzīvināšanu skaņās Pēteris Tērmanis izdomājis pirms trim gadiem: "Šai dzejai piemīt tik izteiksmīgs ritms, tāpēc runāju tieši ar Juri – drosmīgo disidentu, kas ar savu "Pērkonu" radījis mūzikā veselu laikmetu. Man gribējās ko līdzīgu Karla Orfa scēniskajai kantātei "Carmina Burana", kur efektīgs ritms un grodas tēmas. Un Juris spējis to paveikt, rezultāts ir brīnīšķīgs." Līdzīgās domās ir Ilze Tērmane: "Sākumā raizējās: kā daudzās sirmās galvas publikā to

VALDA ILZĒNA FOTO

Juris Kulakovs: "Nacionāla nostāja man bijusi vienmēr."

uztvers? Pēc koncerta kundzes, kas bijušas izsūtījumā, atzina: mūzika precīzi atspoguļojot sāpes un šausmas, ko viņām nācies piedzīvot. Viņu kompli-

ments bija nepārprotams: šo kantāti vajadzētu pasludināt par represēto himnu!"

Viens no veiksmes garantiem ir fakts, ka Juris Kulakovs

nekad nav pavīrši izturējies pret dziesmu tekstiem. Komponists saka: "Vajām lietām nav vērts laiku tērēt, šādu pārliecību man iemācījis Imants Kalniņš: arī viņš nekad nav atļāvis rakstīt mūziku pirms teksta. To respektēju. Ar Pētera Aigara dzeju gan nebiju pazīstams līdz brīdim, kad viņa dēls Pēteris iedeva man poēmas tekstu: ātri vien sapratu, kāpēc savā laikā viņš ticis dēvēts par Čaka un Ādamsona līdzinieku. Viņa valoda ir melodiska. Poētiska, kaut arī konkrētajā poēmā – dramatiska. Lai gan manus tuviniekus izsūtīšanas šausmas neskāra, pietiek iedomāties sevi tādā situācijā, lai rastos līdzpārdzīvojums. Jā, jā, svarīgākais ir iejusties. Un man vienmēr bijusi nacionāla nostāja. Arī pats savulaik esmu cietis no represijām. Kad "Pērkonu" aizliedza otrreiz, man ieteica emigrēt. Par aizbraukšanu tobrīd nedomāju, bet mācītājs gan vienā brīdī gribēju kļūt. No šīs domas īstenošanas mani atturēja fakts, ka esmu švaks runātājs." Toties 2001. gadā Juris ņēma un uzrakstīja Mateja pasiju. Latviski.

Kantāte "Sarkanais vilciens" dzimusi grūti. Ar rakstīšanu esot tāpat kā ar runāšanu. Vārdi ne vienmēr atspoguļo to, ko jūti. Turklāt, kā saka Pēteris Vasks, ir vajadzīga liela drosmē, lai uzdrošinātos pārtraukt klusumu. Jura pamatietere – kantāti instrumentēt orķestrim, iesaistot arī vīru kora grupu, nav mainījusies, lai gan idejas īstenošanai bija saņēmies tieši meiteņu koris. Darba gaitā komponists sācis prāt – kāpēc gan tā nevarētu būt roksimfoniska kantāte? Tāpēc atskaņojumā piedalās "Pērkons", bet vīru balsi īsteno Ivara Cinkusa solo. Iespaidīgais ritms, kas caurvij kantāti, simbolizē baidīgo dzelzceļu, bet mākslinieciskajā līmenī – arī rokmūzikas un akadēmiskās pretstatījumu. Turklāt šovasar Juris Kulakovs ieplānojis dažu instrumentu partijas pārvērst simfoniskajā partitūrā.

Nākotnē šis darbs varētu noderēt kā efektīvs mācību materiāls jaunatnei, lai ar mūzikas palīdzību pamatīgāk saprastu vēsturi. Tāpēc tiek domāts arī par dokumentālu videomateriālu, kas iekrāsotu baidīgo Sibīrijas tēmu.